

LITERATUUR

L4.1

Boeken om in te verdwijnen

Opdracht

In een verdiepend gesprek wordt een boek besproken volgens de *Vertel eens*-aanpak

Groep:	4
Vorbereiding:	15 minuten
KIJKEN:	15 minuten
MAKEN:	30 minuten
VERWOORDEN:	10 minuten

Literaire competenties:

perspectief - personages - tijd - ruimte - illustraties - fictie en werkelijkheid - metafictie

Context

Hoe verhalen werken kun je goed ervaren met boeken waarin het principe van het vertellen van verhalen aan bod komt. We spreken dan van metafictie. Dit soort boeken lenen zich goed voor het verdiepend praten over het boek of verhaal volgens de *Vertel eens*-aanpak van Aidan Chambers.

Leerdoelen

Bedenk welk leerdoel je wilt benadrukken:

- De leerlingen kunnen werkelijkheid van fantasie onderscheiden.
- De leerlingen kunnen een eenvoudig onderbouwd oordeel geven over een verhaal door persoonlijke waardering te verbinden aan een of meer elementen van de verhaalstructuur (zoals personages, spanningsbouw, humor, tekeningen, thema en stijl).
- De leerlingen kunnen aan de gevoelens van (hoofd)personages betekenis geven en ze op zichzelf betrekken.
- De leerlingen kunnen personages onderscheiden en gevoelens van (hoofd) personages uitleggen.

KIJKEN!

Benodigde materialen

- *Reader Teamtraining Praten over boeken* – Liselotte Dessauvagie en Loes Reichenfeld (zie ook bijlage 2)
- *Een wereld van verhalen* – Oliver Jeffers & Sam Winston

Variatie

Andere mogelijke prentenboeken voor een Chambers-gesprek met groep 3 en 4 zijn:

- *Het land van de grote woordfabriek* – Agnes de Lestrade
- *De ongelooflijk bijzondere boekeneter* – Oliver Jeffers
- *Leonie verslindt boeken* – Laurence Herbert
- *Boek eet hond of Help! We zitten in het verkeerde boek* – Richard Byrne

Voorbereiding

- Lees het boek dat je hebt gekozen goed door en bekijk de illustraties. Noteer eventueel wat je opvalt aan het verhaal en de tekeningen. Dat kan iets heel anders zijn dan wat de leerlingen straks vinden!
- Selecteer een aantal vragen uit elke categorie (die er toe doen) om straks te gebruiken bij het gesprek (zie bijlage 2). Noteer de vragen die relevant zijn voor dit boek, bijvoorbeeld voor het boek *Een wereld van verhalen*:
 - Wat vind je bijzonder aan dit verhaal?
 - Was er iets dat je verraste?
 - Wat snapte je niet?
 - Denk je bij dit verhaal ook aan andere verhalen? Zo ja, welke?
 - Staan er stukjes in over wat de hoofdpersoon denkt?
 - Toen je de kaft zag, wat dacht je toen over het verhaal? Hoe denk je daar nu over?
 - Hoe past de stijl van de illustraties bij dit verhaal?
 - Zag je het einde van het verhaal aankomen?
 - Staat er iets in het verhaal dat volgens jou echt niet kan?
 - Wie vertelt het verhaal?

Lessuggestie

Lees het verhaal enkele dagen voor het Chambers-gesprek voor aan de klas. Laat de voorkant zien, lees het verhaal rustig voor en laat de tekeningen zien. Leen zo mogelijk meerdere exemplaren van het boek bij de bibliotheek zodat de leerlingen per groepje de illustraties goed kunnen zien. Ga nog niet in op de reacties van de leerlingen. Zorg dat na afloop van het voorlezen boek in de klas staat zodat leerlingen erin kunnen lezen en bladeren.

MAKEN!

Voortborduren op elkaars gedachten

- Vorm met de groep een kring. Leid de kring kort in door te vertellen welk boek besproken zal worden. Wanneer leerlingen al vaker een Chambers-gesprek gevoerd hebben dan weten ze al hoe dat gaat.
- Lees opnieuw het boek voor zonder op de reacties van leerlingen in te gaan.
- Maak na het voorlezen vier kolommen op het bord. Zet er de volgende tekens boven: ☺ ☹ ? #
- Vraag bij de eerste kolom ☺ wat ze leuk (mooi, grappig of goed) aan het verhaal vonden. Schrijf de reacties in steekwoorden in de eerste kolom. Probeer leerlingen ook te leren om zo kort mogelijk te reageren; kunnen ze hun reactie in één woord vangen? Bijvoorbeeld: ik vind de tekeningen zo grappig. Schrijf dan tekeningen op.
- Vraag bij de tweede kolom ☹ naar wat ze niet leuk (stom, raar, niet goed) vonden en schrijf dat in steekwoorden op.
- **Let op!** Alles kan en mag gezegd worden dus zorg voor een sfeer waarin dat mogelijk is. Er kunnen dezelfde woorden in beide (of zelfs alle vier) kolommen komen, omdat iemand anders de tekeningen bijvoorbeeld juist niet mooi vindt.
- Vraag vervolgens bij kolom ? naar de moeilijkheden die ze tegenkwamen; wat snapten ze niet?
- **Let op!** Zorg ervoor dat niemand ingaat op de vragen en moeilijkheden. Zo voorkom je dat je niet meer met elkaar van gedachten kunt wisselen over de onduidelijkheden in het verhaal.
- Vraag bij de vierde kolom # tot slot naar patronen die de leerlingen herkenden; wat kwam steeds terug?
- Kijk met elkaar naar het schema en ga op zoek naar woorden die meerdere malen voorkomen. Laat de overeenkomsten zien door lijnen te trekken tussen die woorden. Beslis op welk onderwerp doorgepraat zal worden. Vraag een leerling te reageren op dat onderwerp en vraag door met: 'Vertel eens?.....!' Wees terughoudend en laat de leerlingen aan het woord. Bewaak de tijd en de gerichtheid op de taak. Stimuleer de leerlingen op elkaar te reageren. Vat af en toe samen en wanneer het gesprek vastloopt, vraag door op een onderwerp van het bord of met een vraag die van tevoren is bedacht in de voorbereiding. Stop de kring op tijd, voordat het stilvalt omdat er niks meer te zeggen is.

VERWOORDEN!

Reflectie:

- Vraag aan de leerlingen of ze anders over het boek zijn gaan denken na het gesprek.
- Vertel dat het boek nog even blijft staan. Nodig de leerlingen uit nog eens het boek te pakken en te bekijken/bespreken.
- Breng na nog ongeveer een week het boek weer terug naar de bibliotheek. Welk boek komt de volgende keer aan bod?

